

Таким чином, визначені диференційним методом показники конкурентоспроможності дозволили встановити перелік торгових найменувань лікарських препаратів, які користуються найбільшим попитом.

Отримані результати можуть бути використані для покращення забезпечення амбулаторних хворих пероральними протидіабетичними лікарськими засобами, для оптимізації асортименту лікарських препаратів в аптечних закладах.

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ФАРМАЦЕВТИЧНИХ РИНКІВ УКРАЇНИ ТА БІЛОРУСІЇ

Волкова А.В., Золотуха Р.В.

Національний фармацевтичний університет, Харків, Україна

socpharm@nuph.edu.ua

На розвиток сучасного фармацевтичного ринку впливає низка факторів, зокрема внутрішні специфічні риси розвитку системи охорони здоров'я країни, нормативно-правове регулювання окремих видів діяльності у галузі, рівень конкуренції серед виробників лікарських засобів (ЛЗ), тощо. Окрім цього зовнішній вплив з боку підприємств-імпортерів товарів аптечного асортименту визначає асортименту та цінову конкуренцію на фармацевтичному ринку країни. За таких умов актуальним є системне здійснення аналізу фармацевтичного ринку з метою визначення ступеня впливу внутрішніх і зовнішніх чинників та своєчасного прийняття рішень щодо регулювання ринку на державному рівні, а також прийняття ефективних управлінських рішень на рівні фармацевтичних підприємств.

Метою дослідження стало проведення порівняльного аналізу фармацевтичних ринків України та Білорусії, а також підходів до законодавчого регулювання фармацевтичного сектору охорони здоров'я країн. Під час аналізу використано методи маркетингових досліджень, а також методи контент-аналізу, порівняльного і логічного аналізу.

За результатами структурного аналізу даних обсягів продажів ЛЗ в Україні та Білорусії у 2017 р. встановлено, що фармацевтичні ринки країн мають спільні риси, зокрема об'єми ринків ЛЗ у грошовому вимірі вдвічі перевищують об'єми у натуральних показниках. Встановлено, що в Україні у натуральних показниках більше 75% ринку належить вітчизняним виробникам, а в грошовому виразі їх частка становить лише 43%. На фармацевтичному ринку Білорусії також перева-

жають вітчизняні виробники ЛЗ в натуральному показнику (понад 60% від загальної чисельності проданих ЛЗ за 2017 р.), при цьому в грошовому вимірі їх частка лише 37%. Встановлено, що у розрізі продажів ЛЗ за групами АТХ-класифікації, на відміну від Білорусії, де перше місце займають препарати, які впливають на серцево-судинну систему, в Україні дана група посідає друге місце. Натомість ЛЗ для лікування захворювань травної системи в Україні є лідерами за продажами у грошових показниках. Необхідно відзначити, що за фармакотерапевтичними групами обсяги продажів ЛЗ в Україні в 10 разів більші за продажі в Білорусії, хоча чисельність населення більша лише в 4,5 рази. Також необхідно зазначити, що за даними медичної статистики у країнах порівняння найбільш поширеними є хвороби органів дихання і хвороби серцево-судинної системи.

За результатами аналізу основних підходів щодо державного регулювання рецептурного відпуску ЛЗ у країнах порівняння встановлено, що існують відмінності у термінах зберігання рецептурних бланків за умови пільгового відпуску ЛЗ та відпуску ЛЗ контрольованих груп. Окрім цього різняться підходи у державному регулюванні ціноутворення на фармацевтичні товари. Так, у Білорусії формування оптової та роздрібною ціни на ЛЗ, медичні вироби та медичну техніку залежить від базової величини, що встановлена Радою міністрів Республіки Білорусь, по відношенню до закупівельної або відпускної ціни виробника на момент закупки одиниці товару. Не залежно від кількості посередників, юридичних осіб та індивідуальних підприємців, максимальна допустима націнка не може бути вище зазначеної в Указі Президента від 11.08.2005 р. № 366. Натомість постановою Кабінету міністрів України від 25.03.2009 р. № 333 затверджено граничні постачальницько-збутові і торгові (роздрібні) надбавки при ціноутворенні на ЛЗ і медичні вироби Національного переліку основних ЛЗ і медичних виробів, що обмежує перелік товарів аптечного асортименту, на які регулюється рівень націнки, і відповідно зменшує рівень економічної доступності для населення країни.

Отже слід відмітити, що основними відмінними рисами у формуванні фармацевтичних ринків країн порівняння є відмінності у державних підходах щодо регулювання виписуванні рецептів на ЛЗ і особливості відпуску рецептурних ЛЗ з аптек Білорусії та України, а також особливості у підходах в ціноутворенні на ЛЗ, медичну техніку та медичні вироби. Що, у свою чергу, зумовлює відмінності у формуванні структури споживання ЛЗ та інших товарів аптечного асортименту.